

Jeugddetentie in Caribisch Nederland

Een vervolgonderzoek naar de opvolging van aanbevelingen van de Raad voor de rechtshandhaving en *the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT)*.

Jeugddetentie in Caribisch Nederland

Een vervolgonderzoek naar de opvolging van aanbevelingen van de Raad voor de rechtshandhaving en *the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT)*.

**Opdrachtgever: Raad voor de rechtshandhaving
December 2024**

Inhoudsopgave

Afkortingenlijst	4
Voorwoord	5
Samenvatting en conclusies	6
1. Inleiding	10
1.1 Onderzoeken Raad voor de rechtshandhaving	10
1.2 Aanleiding en doelstelling onderzoek 2024	10
1.3 Afbakening	11
1.4 De centrale vraagstelling en deelvragen	12
1.4.1 De centrale vraagstelling.....	12
1.4.2 Deelvragen.....	12
1.5 Betrokken organisaties	12
1.6 Aanpak onderzoek	12
1.7 Toetsingskader	12
1.8 Leeswijzer	12
2.1 Aanbeveling 1: programma voor jeugdige- en jongvolwassen gedetineerden.....	13
2.1.1 Aanleiding en beleidsreacties	13
2.1.2 Stand van zaken 2024	14
2.1.3 Beoordeling	17
2.2 Aanbeveling 2: scheiding tussen jeugd en (jong)volwassenen	17
2.2.1 Aanleiding en beleidsreacties	17
2.2.2 Stand van zaken 2024	19
2.2.3 Beoordeling	20
2.3 Aanbeveling 3: wetgeving voor speciale jeugdinrichting.....	20
2.3.1 Aanleiding en beleidsreacties	20
2.3.2 Stand van zaken 2024	21
2.3.3 Beoordeling	22
3. Sturing	23
3.1 Stand van zaken.....	23
3.2 Beoordeling	25
4. Overkoepelend beeld en (hoofd)conclusies	26
4.1 Beantwoording deelvragen	26
4.2 Beantwoording centrale onderzoeksvraag: hoofdconclusie	27
Bijlage I: cijfers	28
Bijlage II: Overzicht geïnterviewde functionarissen	28

Afkortingenlijst

BES	Bonaire, Sint Eustatius en Saba
CPT	The European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment
DGSenB	Ministerie van Justitie en Veiligheid - Directoraat-Generaal Straffen en Beschermen
DJFC	Ministerie van Justitie en Veiligheid - Directie Jeugd, familie en Aanpak Criminaliteitsfenomenen
DJI	Dienst Justitiële Inrichtingen
EN	Europees Nederland
JenV	Ministerie van Justitie en Veiligheid
JGCN	Jeugd en Gezin Caribisch Nederland
JICN	Justitiële Inrichting Caribisch Nederland
KB	Korpsbeheerder
SGB	Scholengemeenschap Bonaire
SRCN	Stichting Reclassering Caribisch Nederland
VRCN	Voogdijraad Caribisch Nederland

Voorwoord

The European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (hierna: het CPT) bezocht in mei 2014 de Justitiële Inrichting Caribisch Nederland (hierna: JICN) en bracht daarover in 2015 een rapport uit.¹ Het CPT formuleerde een aantal aanbevelingen, waaronder met betrekking tot de detentie van jeugdigen en jongvolwassenen. Op verzoek van de ministers van Justitie (en Veiligheid) heeft de Raad voor de rechtshandhaving (hierna: de Raad) sindsdien de monitoring van deze CPT-aanbevelingen op zich genomen. In zowel een reviewonderzoek van de Raad bij de JICN in 2017 als in een gezamenlijk onderzoek van de Raad met het College voor de Rechten van de Mens in 2019 bleken aanbevelingen voor wat betreft de detentie van jeugdig- en jongvolwassenen gedetineerden nog niet te zijn opgevolgd.² ³Het vervolgonderzoek bij de JICN in 2021 ging niet specifiek in op jeugddetentie.⁴

In augustus 2018 werd de nieuwbouw van de justitiële inrichting in gebruik genomen. En in augustus 2020 trad in Caribisch Nederland het Jeugdstrafrecht BES in werking. Daarmee werd een fundamentele basis gelegd voor de strafrechtelijke aanpak van minderjarigen. Het bood onder meer de mogelijkheid om maatwerk te leveren in geval van wetsovertreding door minderjarigen, met daarbij aandacht voor pedagogische aspecten.⁵ Met de invoering van het jeugdstrafrecht werd uiteindelijk wetgeving gerealiseerd die de detentie van jeugdigen in speciale inrichtingen mogelijk maakte.

Bij de uitvoering van het jaarplan 2024 heeft de Raad onderzocht hoe het er inmiddels voorstaat met de aanbevelingen uit 2015. In onderhavig inspectierapport doet hij hier verslag van. De Raad beschouwt de invoering van het jeugdstrafrecht BES een mijlpaal en constateert dat de JICN sindsdien grote inspanningen heeft geleverd om zorgvuldig invulling te geven aan het detentieregime voor jeugd.

De Raad heeft dit onderzoek voortvarend kunnen uitvoeren dankzij de medewerking van de JICN. Daarvoor spreekt de Raad zijn dank en waardering uit.

DE RAAD VOOR DE RECHTSHANDHAVING

Mr. M.R. Clarinda, voorzitter

Mr. E.R.A. Morillo

Mr. M.I. Koelewijn

1 'Report to the Government of the Netherlands on the visit to the Caribbean part of the Kingdom of the Netherlands carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment'. Straatsburg, 25 augustus 2015.

2 'Review onderzoek Justitiële inrichting Caribisch Nederland, een quick scan van de opvolging van aanbevelingen'. Raad voor de rechtshandhaving, maart 2017.

3 '(Vervolg)onderzoek Justitiële inrichting Caribisch Nederland en nulmeting nieuwbouw'. Gezamenlijk onderzoek van de Raad voor de rechtshandhaving en het College voor de Rechten van de Mens naar de behandeling van gedetineerden en de omstandigheden in de nieuwbouw van de justitiële inrichting op Bonaire. Juli 2019.

4 'Opvolging aanbevelingen Justitiële Inrichting Caribisch Nederland'. Onderzoek naar de opvolging van de aanbevelingen uit het rapport '(Vervolg)onderzoek Justitiële Inrichting Caribisch Nederland en nulmeting nieuwbouw' (2019) en naar de sturing daarop. augustus 2021.

5 Staat van de rechtshandhaving Caribisch Nederland, Raad voor de rechtshandhaving, april 2022.

Samenvatting en conclusies

Aanleiding

In 2016 hebben de ministers van Justitie (en Veiligheid) van het Koninkrijk de Raad verzocht om de monitoring van de aanbevelingen van *the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment* (hierna: CPT) uit te voeren en daarover aan de ministers te rapporteren. De Raad heeft op dat verzoek positief gereageerd. Sindsdien betreft de Raad de monitoring van de aanbevelingen van het CPT bij zijn reguliere werkzaamheden in de vorm van jaarlijkse detentie-onderzoeken. De Raad stelt in zijn jaarplan 2024 de opvolging van de door de Raad en het CPT geformuleerde aanbevelingen te gaan monitoren vanuit een (per land) specifiek aandachtspunt. Voor Caribisch Nederland is dit specifieke aandachtspunt 'Jeugd'.

Onderzoeksvraag

In onderhavig onderzoek heeft de Raad onderzocht in hoeverre en op welke wijze invulling is gegeven aan de aanbevelingen inzake de detentie van jeugdigen, die het CPT in 2015 ten aanzien van de JICN heeft gedaan en die vervolgens terugkomen in het review onderzoek van de Raad bij de JICN in 2017.^{6 7} Het gaat om de volgende aanbevelingen:

- Zorg voor een adequaat programma met onder meer opleidingsmogelijkheden, persoonlijke en sociale ontwikkeling en beroepsopleidingen voor jeugdige en jongvolwassen gedetineerden;
- Zorg ervoor, dat jeugdige gedetineerden niet samen met (jong)volwassenen worden gedetineerd;
- Zorg voor wetgeving die detentie van jeugdigen in speciale inrichtingen voorschrijft.

Aan de opvolging van de aanbevelingen kon deels uitvoering worden gegeven na de verhuizing in augustus 2018 van de JICN naar de huidige locatie. Pas ná de invoering van het jeugdstrafrecht op 1 augustus 2020 is binnen de JICN sprake van een aparte unit ingericht voor het detineren van jeugdigen tot 18 jaar en moet de JICN voldoen aan de wettelijke eisen gesteld aan jeugddetentie.

De aanbevelingen

1. Zorg voor een adequaat programma met onder meer opleidingsmogelijkheden, persoonlijke en sociale ontwikkeling en beroepsopleidingen voor jeugdige en jongvolwassen gedetineerden.

De Raad oordeelt op basis van zijn bevindingen dat er binnen de JICN een adequaat programma is voor jeugdige en jongvolwassen gedetineerden. Er wordt structureel ingezet op onder meer beroepsopleidingen, persoonlijke en sociale ontwikkeling. Bij aanvang van de detentieperiode wordt een verblijfs- en begeleidingsplan opgesteld, dat invulling geeft aan een dagprogramma. Een

⁶ 'Report to the Government of the Netherlands on the visit to the Caribbean part of the Kingdom of the Netherlands carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment'. Straatsburg, 25 augustus 2015.

⁷ 'Review onderzoek Justitiële inrichting Caribisch Nederland, een quick scan van de opvolging van aanbevelingen'. Raad voor de rechtshandhaving, maart 2017.

belangrijk onderdeel is *Ban pa Kambio* ('Wij gaan voor verandering'). Het programma biedt structuur en het helpt de gedetineerden bij hun re-integratie. De nadruk ligt op het behalen van basiskwalificaties op het gebied van lezen (alfabetisering) en schrijven.

Gedetineerden kunnen doorstromen naar een MBO-1 entree-opleiding. Daarin leren zij een vak in een van de drie profielen: groenvoorziening, bouw of horeca. Gedetineerden kunnen met ingang van februari 2025 doorstromen naar MBO-2. Onderwijs op HAVO of VWO-niveau is ook mogelijk.

De jeugdafdeling heeft een eigen lokaal ingericht en het onderwijs is ingericht in samenwerking met de Scholengemeenschap Bonaire (SOB). De leerkrachten komen daarvoor naar de JICN.

2. Zorg ervoor, dat jeugdige gedetineerden niet samen met (jong)volwassenen worden gedetineerd.

De JICN heeft met de invoering van het jeugdstrafrecht een aparte unit voor jeugddetentie ingericht. Jeugdige gedetineerden worden niet samen met (jong)volwassenen gedetineerd. Er is een uitzondering bij jongvolwassenen die veroordeeld zijn onder het jeugdstrafrecht en tijdens de tenuitvoerlegging van de straf ouder zijn (of worden) dan 18 jaar. Zij vallen onder de doelgroep van het jeugddetentie-regime. Daardoor kan het voorkomen dat jeugdige (tot 18 jaar) en jongvolwassen (18-24 jaar) gedetineerden samen op de unit voor jeugddetentie verblijven.

Conform de oorspronkelijke aanbeveling van het CPT wordt er echter geen cel gedeeld:⁸ op de unit voor jeugd heeft iedere gedetineerde een eigen cel, met eigen douche en toilet. Gelet op het feit dat iedere gedetineerde een eigen cel heeft, de lokale context en het gegeven dat de JICN niet als Justitiële Jeugdinrichting is aangewezen, is de Raad van oordeel dat het jeugddetentie-regime acceptabel is.

De Raad constateert ook dat, afhankelijk van het dagprogramma, jeugdigen en (jong)volwassenen elkaar tegenkomen bij 'gelegenheden waar men elkaar in de maatschappij ook kan ontmoeten'. Van een 'strikte scheiding' *buiten* de jeugd-unit is geen sprake. De JICN oefent echter regie uit op de 'vermenging' van doelgroepen aan de hand van zogenaamde frictielijsten. Daarmee kijkt de JICN naar wat er ten aanzien van sociaal contact wel mogelijk is, in plaats van een strikte scheiding te hanteren. Dit is met name van belang nu een jeugdige gedetineerde, gelet op de geringe aantallen (bijlage 1), mogelijk alleen op een afdeling verblijft. De Raad constateert dat de JICN daarmee oog heeft voor de kwetsbare positie van jeugdigen in detentie.

In het licht van de situatie in 2015 en de aanbeveling van het CPT van destijds, is de Raad van oordeel dat naar de strekking van de aanbeveling is gehandeld binnen de context van de JICN. De unit bestemd voor jeugd is onderdeel van een separate afdeling *binnen* een totaalinrichting, met een eigen regime voor jeugddetentie. De huidige aanpak past naar het oordeel van de Raad binnen het jeugdregime en in lijn daarmee binnen het gehele regime dat in de JICN wordt gevoerd.

3. Zorg voor wetgeving die detentie van jeugdigen in speciale inrichtingen voorschrijft.

⁸ Hoofdstuk 2.2 gaat hier nader op in.

Het CPT noemde het wenselijk om minderjarigen binnen een specifiek op jeugd toegesneden detentiefaciliteit te detineren, gescheiden van volwassenen. De Koninkrijksregering beschouwde een aparte inrichting voor jeugdigen evenwel niet als een realistische optie. In 2020 is het Wetboek van Strafrecht BES uitgebreid met *'Titel VIIIa. Bijzondere bepalingen voor jeugdigen'*. De betreffende artikelen 79a tot en met 79w zijn per 1 augustus 2020 in werking getreden. Binnen Caribisch Nederland geldt sindsdien het Jeugdstrafrecht. Artikel 79j sub 1 WvSr BES stelt: *"Indien de straf jeugddetentie is opgelegd, draagt Onze Minister van Justitie de tenuitvoerlegging op aan een door Onze Minister van Justitie aangewezen inrichting"*. Daarmee is wetgeving gerealiseerd die detentie van jeugdigen in speciale inrichtingen voorschrijft. De aanbeveling is opgevolgd.

Aandachtspunt

De Raad constateert ook een aandachtspunt: de cijfers in de bijlage bij dit rapport laten zien dat de vier cellen bestemd voor jeugddetentie voornamelijk kortdurend bewoond worden door jeugd in preventieve hechtenis. Volgens de JICN is het nog een vraag of het huidige jeugddetentieregime voldoet wanneer een jeugdige binnenkomt die een lange(re) straf moet ondergaan en/of een complexe zorgvraag heeft.

Sturing

Het resultaat van zowel de nieuwbouw JICN als de invoering van het jeugdstrafrecht in Caribisch Nederland zijn- zoals ook in de Staat van de rechtshandhaving 2020 en 2021 gesteld- mijlpalen.⁹ De betrokkenen die zich daarvoor hebben ingezet verdienen waardering. Om van (bijna) niets 'iets' te maken vergt veel inzet en coördinatie.

Vanuit de toezichthoudende functie ziet de Raad dat de sturing en coördinatie op de aanbevelingen voor verbetering vatbaar waren geweest. De Raad onderkent tegelijkertijd dat het hier gaat om de beoordeling van zaken van vijf tot acht jaar terug. Inmiddels heeft de Raad over sturing en coördinatie al veel gerapporteerd. In het licht daarvan juicht De Raad daarom het voornemen van de minister toe om voortaan één directie als trekker aan te wijzen van een onderwerp waarop de Raad aanbevelingen heeft gedaan en die zijn overgenomen door de minister.

Hoofdconclusie

De Raad concludeert dat de drie onderzochte (CPT) aanbevelingen zijn opgevolgd. Het geheel overziend is de Raad positief over de manier waarop de JICN heden ten dage voorziet in de detentie van jeugdigen en jongvolwassenen en over wat in dit kader bereikt is.

Schema

In onderstaand schema staan de drie aanbevelingen en in de kolom ernaast staat per aanbeveling de conclusie van de Raad voor wat betreft de opvolging. De wijze waarop invulling is gegeven aan de aanbevelingen, staat per aanbeveling beschreven in hoofdstuk 2.

⁹ Zie ook Staat van de rechtshandhaving Caribisch Nederland, Raad voor de rechtshandhaving, 2020 en 2021.

<u>AANBEVELINGEN</u>	<u>OORDEEL</u>
1. Zorg voor een adequaat programma met onder meer opleidingsmogelijkheden, persoonlijke en sociale ontwikkeling en beroepsopleidingen voor jeugdige en jongvolwassen gedetineerden.	Opgevolgd
2. Zorg ervoor, dat jeugdige gedetineerden niet samen met (jong)volwassenen worden gedetineerd.	Opgevolgd
3. Zorg voor wetgeving die detentie van jeugdigen in speciale inrichtingen voorschrijft.	Opgevolgd

1. Inleiding

1.1 Onderzoeken Raad voor de rechtshandhaving

De Raad voor de rechtshandhaving (hierna: de Raad) is belast met de algemene inspectie van de organisaties van de justitiële keten in Curaçao, in Sint Maarten en in Nederland voor wat betreft Bonaire, Sint Eustatius en Saba. De Raad kijkt daarbij naar de effectiviteit en de kwaliteit van de taakuitvoering, het beheer en de justitiële samenwerking binnen en tussen de landen.

De Raad maakt de keuze voor de inspecties vanuit het maatschappelijk belang en het belang van een goed functionerende rechtshandhaving in de landen. De Raad heeft in de afgelopen jaren in zijn inspectierapporten aanbevelingen opgenomen, gericht aan de betrokken minister van Justitie (en Veiligheid) en/of aan de betrokken minister van Justitie ten behoeve van de uitvoeringsorganisaties. Met die aanbevelingen beoogt de Raad een bijdrage te leveren aan onder andere de verbetering van de kwaliteit van de taakuitvoering door de betrokken organisaties.

De Raad heeft in 2020 een monitor ingericht om op hoofdlijnen zicht te krijgen en te houden op de opvolging van zijn aanbevelingen. Daartoe is een overzicht opgesteld waarin per onderzoek de opvolging van aanbevelingen wordt bijgehouden. Daardoor ontstaat een overzicht van, en inzicht in, de (uit)werking van de maatregelen naar aanleiding van aanbevelingen. Informatie over de voortgang biedt ook input voor de jaarlijks op te leveren Staat van de rechtshandhaving. Daarnaast kan monitoring van de opvolging van aanbevelingen een bijdrage leveren aan risico-gestuurd toezicht. Gesignaleerde risico's en/of knelpunten kunnen namelijk aanleiding geven voor een vervolgonderzoek of voor een nieuw thematisch onderzoek.

1.2 Aanleiding en doelstelling onderzoek 2024

In 2016 hebben de ministers van Justitie (en Veiligheid) van het Koninkrijk de Raad verzocht om de monitoring van de aanbevelingen van *the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment* (hierna: CPT) uit te voeren en daarover aan de ministers te rapporteren. De Raad heeft op dat verzoek positief gereageerd. Sindsdien betreft de Raad de monitoring van de aanbevelingen van het CPT bij zijn reguliere werkzaamheden in de vorm van jaarlijkse detentie-onderzoeken. Voor wat betreft Aruba geeft de Inspectie Justitie en Veiligheid opvolging aan het verzoek.

De Raad stelt in zijn jaarplan 2024 de opvolging van de door de Raad en het CPT geformuleerde aanbevelingen te gaan monitoren vanuit een (per land) specifiek aandachtspunt. Voor Caribisch Nederland is dit specifieke aandachtspunt 'Jeugd'.

In mei 2014 bezocht het CPT de Justitiële Inrichting Caribisch Nederland (hierna: JICN) en bracht daarover in 2015 een rapport uit.¹⁰ Voor wat betreft Jeugd leidde dit tot de volgende aanbevelingen:

- *The CPT recommends that the regime for juveniles and young adults be further developed in order to provide a full program of activities, including education, personal and social development, vocational training, rehabilitation and preparation for release.*

¹⁰ Report to the Government of the Netherlands on the visit to the Caribbean part of the Kingdom of the Netherlands carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment. Strasbourg, 25 augustus 2015.

- *The CPT recommends that the Dutch authorities take the necessary steps to ensure juveniles are not held together with adults and that every effort be made to accommodate them in specific juvenile facilities. As long as juveniles are held in JoVo¹¹, they should not have to share a cell with young adults. Further, the Dutch authorities should take the necessary legislative measures to introduce the requirement for juveniles on Bonaire to be placed in special juvenile institutions.*

In 2017 rondde de Raad een review onderzoek af bij de JICN naar de opvolging van aanbevelingen van zowel een doorlichting van de JICN in 2014 door de Raad¹² als het CPT-onderzoek in 2014/2015. Dit resulteerde (opnieuw) in de volgende aanbevelingen:¹³

- Zorg voor een adequaat programma met onder meer opleidingsmogelijkheden, persoonlijke en sociale ontwikkeling en beroepsopleidingen voor jeugdige en jongvolwassen gedetineerden;
- Zorg ervoor, dat jeugdige gedetineerden niet samen met (jong)volwassenen worden gedetineerd;
- Zorg voor wetgeving die detentie van jeugdigen in speciale inrichtingen voorschrijft.

Onderhavig onderzoek heeft betrekking op deze (drie) aanbevelingen. De Raad brengt in dit inspectierapport in beeld in hoeverre er naar aanleiding van deze aanbevelingen acties zijn ondernomen en in hoeverre bij iedere aanbeveling het beoogde resultaat is bereikt. Daar waar resultaten (nog) onvoldoende zichtbaar en merkbaar zijn, brengt de Raad in kaart wat daartoe de belemmerende factoren zijn.

Uit diverse onderzoeken van de Raad blijkt dat sturing in de praktijk een belangrijke factor is bij de daadwerkelijke opvolging van aanbevelingen. Adequate sturing is daarmee een randvoorwaarde voor de taakuitvoering van de betrokken organisatie(s). De Raad betreft bij de sturingsvraag in elk geval de volgende drie sturingsaspecten:

- 1) Beheersen: invoeren van (beheers)maatregelen om ervoor te zorgen dat de aanbeveling kan worden opgevolgd;
- 2) Intern toezicht: wordt de voortgang ten aanzien van de opvolging van aanbevelingen door de betrokken organisaties gemonitord?
- 3) Verantwoorden: het afleggen van verantwoording/het rapporteren over resultaten.

1.3 Afbakening

Dit vervolgonderzoek gaat over de opvolging van de aanbevelingen inzake de detentie van jeugdigen, die het CPT al in 2015 ten aanzien van de JICN heeft gedaan en die vervolgens terugkomen in het (review)onderzoek van de Raad in 2017. Onderhavig onderzoek is geen onderzoek waarbij de JICN wordt doorgelicht.

¹¹ JoVo: Jong Volwassenen 18-23 jaar

¹² Rapport 'Justitiële Inrichting Caribisch Nederland Bonaire (JICN), februari 2014.

¹³ Review onderzoek Justitiële inrichting Caribisch Nederland, een quick scan van de opvolging van aanbevelingen. maart 2017

1.4 De centrale vraagstelling en deelvragen

1.4.1 De centrale vraagstelling

De centrale vraagstelling voor dit onderzoek luidt als volgt:

In hoeverre en op welke wijze is invulling gegeven aan de (CPT) aanbevelingen ten aanzien van de detentie van jeugdigen in de JICN?

1.4.2 Deelvragen

1. In hoeverre zijn naar aanleiding van de aanbevelingen maatregelen aangekondigd (opzet)?
2. In hoeverre zijn die maatregelen ingevoerd (bestaan)?
3. In hoeverre worden die maatregelen uitgevoerd (werking)?
4. In hoeverre, door wie en op welke wijze wordt hierop (ad 1, 2 en 3) gestuurd?

1.5 Betrokken organisaties

Het onderzoek vindt plaats bij de JICN. Het onderzoek richt zich voorts op het ministerie van Justitie en Veiligheid (hierna: JenV): de Directie Jeugd, Familie en aanpak Criminaliteitsfenomenen (hierna: DJFC) van het Directoraat-Generaal Straffen en Beschermen (hierna: DGSenB) is beleidsmatig verantwoordelijk voor de detentie van jeugdigen binnen de JICN.

De Dienst Justitiële Inrichtingen (hierna: DJI) is verantwoordelijk voor het beheer van de JICN.

1.6 Aanpak onderzoek

De Raad stuurde in februari 2024 een plan van aanpak naar de betrokken organisaties. Vervolgens deed de Raad bij hen een schriftelijke uitvraag. Inspecteurs van de Raad hebben in maart 2024 een verdiepend interview afgenomen bij de JICN, gevolgd door een schouw op het verblijf dat bestemd is voor jeugddetentie. De Raad heeft geen jeugdigen gesproken, omdat ten tijde van het onderzoek bij de JICN geen jeugdigen gedetineerd zaten. In mei 2024 vond een interview plaats met medewerkers van het ministerie van JenV.¹⁴

Op basis van de verzamelde informatie heeft de Raad een concept-rapport opgesteld en voorgelegd aan de JICN, de DJI en aan de minister van JenV, waarbij deze in de gelegenheid zijn gesteld daarop te reageren.¹⁵

1.7 Toetsingskader

De Raad onderzoekt en beoordeelt de opvolging van genoemde CPT-aanbevelingen, die ook na de reviews door de Raad niet (volledig) waren opgevolgd. Deze aanbevelingen en de reacties erop van de Koninkrijksregering en de minister van JenV vormen daarmee het toetsingskader voor dit onderzoek.

1.8 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 gaat de Raad in op de vraag in hoeverre de minister van JenV opvolging heeft gegeven aan de drie aanbevelingen. Iedere aanbeveling wordt contextueel ingeleid, mede aan de hand van voorgaande Koninkrijks- en beleidsreacties. Vervolgens doet de Raad verslag van zijn bevindingen en sluit af met zijn oordeel ten aanzien van de opvolging. In hoofdstuk 3 komt de sturing op de opvolging van de aanbevelingen aan bod. Hoofdstuk 4 bevat de (hoofd)conclusies uit dit onderzoek.

¹⁴ Directie Jeugd, Familie en aanpak Criminaliteitsfenomenen (DJFC)

¹⁵ Art. 30 Rijkswet Raad voor de rechtshandhaving.

Het rapport heeft twee bijlagen. Bijlage I betreft cijfers die de Raad heeft opgevraagd bij de JICN en waarnaar de Raad in dit rapport verwijst. Bijlage II is een overzicht van de functionarissen die de Raad voor dit onderzoek heeft geïnterviewd.

2. Aanbevelingen CPT

De Raad beschrijft in dit hoofdstuk in hoeverre er naar aanleiding van de (CPT) aanbevelingen voor wat betreft jeugd in detentie uit 2015 acties zijn ondernomen en in hoeverre bij iedere aanbeveling het beoogde resultaat is behaald. De Raad beschrijft *per paragraaf* de context van de aanbeveling aan de hand van eerdere inspectie-onderzoeken en beleidsreacties. Dit is van belang, omdat er een lange tijd zit tussen de aanbevelingen van het CPT en onderhavig onderzoek van de Raad. Vervolgens gaat de Raad in op de stand van zaken die volgt uit onderhavig onderzoek. Tenslotte geeft de Raad zijn oordeel over de bevindingen uit het onderzoek.

2.1 Aanbeveling 1: programma voor jeugdige- en jongvolwassen gedetineerden

Zorg voor een adequaat programma met onder meer opleidingsmogelijkheden, persoonlijke en sociale ontwikkeling en beroepsopleidingen voor jeugdige en jongvolwassen gedetineerden.

2.1.1 Aanleiding en beleidsreacties

Het CPT formuleerde deze aanbeveling in 2015¹⁶ als volgt:

- *The CPT recommends that the regime for juveniles and young adults be further developed in order to provide a full program of activities, including education, personal and social development, vocational training, rehabilitation and preparation for release.*

De reactie van de Koninkrijksregering¹⁷ was als volgt:

- *First, the government wishes to express its satisfaction regarding the Committee's positive evaluation of the regime in the young adults' section (JoVo/Jong Volwassenen; RvdRH red.) of the men's wing of the prison. The government is constantly looking into policy development in this area but believes that young detainees are currently being offered an extensive program of activities.*

Voor de beoordeling van de opvolging van deze aanbeveling betreft de Raad het volgende:

De aanbeveling van het CPT is door de Raad opgenomen in het review-onderzoek dat de Raad in 2017 ten aanzien van de JICN uitvoerde.¹⁸ De verhuizing van de JICN naar de huidige locatie werd als

¹⁶ Report to the Government of the Netherlands on the visit to the Caribbean part of the Kingdom of the Netherlands carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment. Strasbourg, 25 augustus 2015.

¹⁷ Response of the government of the Netherlands to the report of the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) on its visit to the Caribbean part of the Kingdom of the Netherlands from 12 to 22 May 2014. Strasbourg, 25 August 2015.

¹⁸ Review onderzoek Justitiële inrichting Caribisch Nederland, een quick scan van de opvolging van aanbevelingen. maart 2017.

randvoorwaardelijk beschouwd voor de opvolging van deze aanbeveling. In augustus 2018 vond deze verhuizing plaats.

In een gezamenlijk onderzoek van de Raad met het College voor de Rechten van de Mens van juli 2019 werd geconstateerd dat de aanbeveling nog niet volledig was opgevolgd.¹⁹

De minister ging in zijn beleidsreactie uit 2019 op het rapport van de Raad en het College voor de rechten van de Mens niet specifiek in op deze aanbeveling.²⁰ De minister stelde in het algemeen dat de JICN hard werkte aan de optimalisering van de ingebruikname van de JICN.

In dezelfde periode (2016) voltooide de Raad zijn onderzoek 'Preventie van jeugdcriminaliteit in Bonaire, Sint Eustatius en Saba'. De Raad deed in dit onderzoek de aanbeveling aan de minister van JenV om te zorgen voor de invoering van jeugdstrafrecht in Caribisch Nederland.²¹

Naar aanleiding van dit rapport stelde de minister in zijn beleidsreactie dat hij samen met de justitiële partners in Caribisch Nederland en de liaison van zijn ministerie bezig was met een verkenning naar de 'haalbaarheid van de inwerkingtreding van een titel in het Wetboek van Strafrecht BES met bepalingen voor jeugd'.²²

Het Besluit van 16 juli 2020, houdende vaststelling van regels voor de tenuitvoerlegging van het jeugdstrafrecht op Bonaire, Sint Eustatius en Saba geeft nadere uitvoeringsvoorschriften voor de tenuitvoerlegging.²³ Er wordt onder meer gesteld dat:

- de tenuitvoerlegging van de vrijheidsbeneming dienstbaar wordt gemaakt aan de opvoeding van de jeugdige en de voorbereiding van de terugkeer in de maatschappij;²⁴
- de jeugdige verplicht is tot het volgen van onderwijs of het deelnemen aan andere activiteiten in het kader van zijn pedagogische vorming;²⁵
- uiterlijk binnen drie weken na de binnenkomst van de jeugdige een verblijfsplan wordt opgesteld.²⁶

Op 1 augustus 2020 trad het jeugdstrafrecht BES in werking.

2.1.2 Stand van zaken 2024

In deze paragraaf beschrijft de Raad zijn bevindingen ten aanzien van de opvolging van de eerste aanbeveling.

19 (Vervolg)onderzoek Justitiële inrichting Caribisch Nederland en nulmeting nieuwbouw. Gezamenlijk onderzoek van de Raad voor de rechtshandhaving en het College voor de Rechten van de Mens naar de behandeling van gedetineerden en de omstandigheden in de nieuwbouw van de justitiële inrichting op Bonaire. Juli 2019

20 Ministerie van Justitie en Veiligheid. Directoraat-Generaal Straffen en Beschermen. Directie Sanctietoepassing en Jeugd. Kenmerk 2690067. 3 september 2019.

21 Preventie van jeugdcriminaliteit in Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Raad voor de rechtshandhaving. Augustus 2016

22 Ministerie van Veiligheid en Justitie, Directoraat-Generaal Straffen en Beschermen. Kenmerk 2021161 d.d. 16 december 2016

23 Besluit tenuitvoerlegging jeugdstrafrecht BES. Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden. Jaargang 2020; 288. Hoofdstuk 3. "over vrijheidsbeneming en de aanwijzing van inrichtingen voor jeugdigen"

24 Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden. Jaargang 2020; 288. Artikel 6

25 Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden. Jaargang 2020; 288. Artikel 7.1

26 Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden. Jaargang 2020; 288. Artikel 10.1

Dagprogramma Jongvolwassenen en jeugd

De JICN geeft aan dat jongvolwassen gedetineerden (18-24 jaar) vallen onder het detentieregime voor volwassenen. Jeugdige gedetineerden (tot 18 jaar) vallen onder het detentieregime voor jeugd. Een jongvolwassene die veroordeeld is onder het jeugdrecht, maar tijdens de tenuitvoerlegging van de straf ouder is dan 18 jaar, valt onder de doelgroep van het jeugddetentie-regime.

De JICN onderschrijft het belang van een dagprogramma met zinvolle activiteiten, die aansluiten bij de leefwereld van de jeugdige- en jongvolwassen gedetineerden. Zij worden aan de hand van een verblijfsplan begeleid naar re-integratie, door daartoe opgeleid en deskundig personeel, aldus de JICN. JICN wil hierin maatwerk bieden. Het dagprogramma bestaat uit:

- Onderwijs;
- Therapie en counseling;
- Reclassering en rehabilitatieprogramma's;
- Recreatie en sport;
- Werk en beroepstraining;
- Gezin en bezoeken;
- Mentorschap en begeleiding;
- Conflictbeheersing en sociaal leren;
- Zelfredzaamheid en levensvaardigheden.

Verblijfsplan

Bij aanvang van de detentieperiode wordt in beide detentieregimes een verblijfs- en begeleidingsplan opgesteld, dat invulling geeft aan het dagprogramma. JICN geeft aan dat de jongvolwassen extra aandacht en activiteiten krijgen omdat 'zij doorgaans vol energie zitten'. Ten aanzien van jeugdige gedetineerden (12-18 jaar) leveren de volgende partijen input op het verblijfsplan:

- de Voogdijraad Caribisch Nederland (hierna: VRCN), vanuit diens adviserende rol in het strafrechtelijk kader;
- de Stichting Reclassering Caribisch Nederland (hierna: SRCN), belast met het reclasseringstoezicht;
- Jeugd en Gezin Caribisch Nederland (hierna: JGCN), belast met de reclasseringsbegeleiding.

De JICN heeft ten behoeve van het detentieregime voor jeugd, personeel aangetrokken 'met een niet louter penitentiair profiel'. Deze zorg- en behandelingswerkers hebben een pedagogische achtergrond of ten minste een pedagogische training gevolgd. Binnen de JICN hangen posters van de Dienst Justitiële Inrichtingen (hierna: DJI) met een pedagogisch stappenplan hoe te handelen bij een incident met jeugdigen.²⁷ De Raad heeft ook voorbeelden ontvangen van een dag- en weekprogramma op de jeugdafdeling.

Het contact met familie, ouders en/of verzorgers is een belangrijk onderdeel van het verblijfsplan. De JICN geeft aan dat een jeugdige en jongvolwassene vanuit Bonaire zijn ouders tweemaal per week fysiek of digitaal kan treffen. Digitaal contact stamt nog uit de tijd van de Covid-epidemie, toen men elkaar fysiek niet kon treffen. De directeur wil het digitaal bezoek voor jeugd en

²⁷ Waargenomen door inspecteurs van de Raad ten tijde van het werkbezoek/interview d.d. 28 maart 2024.

jongvolwassenen uit Bonaire op termijn inperken. Voor de gedetineerde jeugd en jongvolwassenen afkomstig uit Saba en Sint Eustatius is fysiek contact doorgaans niet mogelijk. Voor hen blijft tweemaal per week digitaal contact met het thuisfront mogelijk.

Ondanks herhaaldelijk verzoek om een ingevuld (geanonimiseerd) verblijfsplan, ontving de Raad alleen een blanco verblijfsplan.²⁸

Ban pa Kambio: Wij gaan voor verandering

Het programma *Ban pa Kambio* speelt een belangrijke rol in het dagprogramma. De JICN heeft dit programma ontwikkeld in samenwerking met Forma, een opleidingscentrum voor beroepsopleidingen en (volwassenen)educatie. Binnen dat programma krijgen gedetineerden een gevarieerd aanbod aan opleidingen, leer- en werktrajecten en arbeid. Het niveau is steeds afgestemd op de capaciteiten van de gedetineerde. Onderwijs en arbeid zijn binnen dit programma aan elkaar gelijkgesteld.

Het uitgangspunt van het programma is dat de gedetineerden tijdens de detentie de mogelijkheid hebben om zichzelf te ontwikkelen. Het programma biedt structuur en het helpt de gedetineerden bij hun re-integratie. De nadruk ligt op het behalen van basiskwalificaties op het gebied van lezen (alfabetisering) en schrijven. Ook is er aandacht voor sociale vaardigheden en gedrag. Zodra voldaan is aan de selectiecriteria, kan de gedetineerde doorstromen naar een MBO-1 entree-opleiding. Daarin leert hij/zij een vak in één van de drie profielen: groenvoorziening, bouw of horeca. Op de website van de Rijksdienst Caribisch Nederland/JICN staat dat in deze sectoren op Bonaire veel werk is en dat daarmee 'het rendement voor de Bonairiaanse maatschappij het hoogst is'. Er wordt niet specifiek aangegeven of in deze sectoren ook op Saba en Sint Eustatius veel werk is.²⁹

Gedetineerden kunnen met ingang van februari 2025 doorstromen naar MBO-2. Onderwijs op HAVO of VWO-niveau is ook mogelijk. De jeugdafdeling heeft een eigen lokaal ingericht. Het onderwijs is ingericht in samenwerking met de Scholengemeenschap Bonaire. De leerkrachten komen daarvoor naar de JICN.

YOUTURN

Binnen de JICN wordt onderzocht of op termijn de YOUTURN-methodiek van toepassing kan zijn binnen het detentieregime voor de jeugd. Justitiële jeugdinrichtingen (hierna: JJI's) in Europees Nederland werken daar al mee. De methodiek YOUTURN staat voor 'zelf doen' en bereidt jeugdige gedetineerden voor op een nieuwe start.³⁰ Het bestaat uit gezinsgericht werken en het bevat een educatief en persoonsgericht dagprogramma met groepsbijeenkomsten. Vanwege de kleine populatie jeugd in (kortdurende) detentie,³¹ kan binnen de JICN voornamelijk op individueel niveau gewerkt worden. Dat maakt de YOUTURN-methodiek vooralsnog minder passend. Indien te zijner tijd besloten wordt dat het ook voor Caribisch Nederland een passende methodiek is, dan zullen medewerkers daartoe opgeleid worden.

28 Verzoeken via e-mail d.d. 5, 17, 20 juni 2024 en 4 juli 2024.

29 <https://www.rijksdienstcn.com/justitie-veiligheid/justitiële-inrichting-caribisch-nederland>

30 <https://www.dji.nl/binaries/dji/documenten/publicaties/2017/05/01/youturn-informatieblad-voor-ouders/YOUTURN+informatieblad+voor+ouders.pdf>

31 De Raad heeft cijfers opgevraagd om inzicht te krijgen in de aantallen jeugdige gedetineerden sinds 2020. Zie bijlage I bij dit rapport.

Detentieplekken

JICN geeft aan dat de afdeling jeugddetentie vier detentieplekken heeft. Deze zijn oorspronkelijk bedoeld voor de jeugdigen die veroordeeld zijn tot een gevangenisstraf. Uitgangspunt daarvoor is dat jeugddetentie uitsluitend als ultimum remedium ingezet wordt. Daarvoor wordt door de JICN verwezen naar 'een nota met uitgangspunten die in 2020 in de keten zijn overeengekomen'. Ondanks herhaaldelijk verzoek heeft de Raad deze nota niet ontvangen.³²

De JICN toont cijfermatig aan dat de vier cellen voornamelijk bewoond worden door jeugd in preventieve hechtenis.³³ Ook voor hen wordt bij binnenkomst een verblijfsplan opgesteld.³⁴ De JICN geeft aan dat het opstellen van een verblijfsplan een (arbeids-)intensieve aangelegenheid is. Echter, door de relatief korte duur van die detentieperiode, kan vaak niet volledige uitvoering worden gegeven aan het plan.

2.1.3 Beoordeling

De Raad oordeelt op basis van de bevindingen dat er binnen de JICN een adequaat programma is voor jeugdige- en jongvolwassen gedetineerden. Er wordt structureel ingezet op onder meer beroepsopleidingen, persoonlijke en sociale ontwikkeling. De aanbeveling is opgevolgd.

De Raad kan zich geen oordeel vormen over de doelmatigheid van het verblijfs- en begeleidingsplan. Daartoe zijn de benodigde stukken niet ontvangen.

De Raad constateert aan de hand van de verstrekte cijfers dat er op de jeugdafdeling sinds 2020 voornamelijk jongens uit Bonaire in preventieve hechtenis hebben gezeten. Preventieve hechtenis is doorgaans van korte duur. Nu er bijna geen jeugd langdurig gedetineerd heeft gezeten in de JICN, is het aannemelijk dat een (groeps-)methodiek als YOUTURN nog onvoldoende meerwaarde biedt.

2.2 Aanbeveling 2: scheiding tussen jeugd en (jong)volwassenen

Zorg ervoor, dat jeugdige gedetineerden niet samen met (jong)volwassenen worden gedetineerd.

2.2.1 Aanleiding en beleidsreacties

Het CPT formuleerde deze aanbeveling in 2015 als volgt:³⁵

- *The CPT recommends that the Dutch authorities take the necessary steps to ensure juveniles are not held together with adults and that every effort be made to accommodate them in specific juvenile facilities. As long as juveniles are held in JoVo (Jong Volwassenen; Rvdrh red.), they should not have to share a cell with young adults. Further, the Dutch authorities should take the necessary legislative measures to introduce the requirement for juveniles*

32 Verzoeken via e-mail d.d.12 april, 17 mei, 5 juni en 17 juni 2024.

33 De Raad heeft cijfers opgevraagd om inzicht te krijgen in de aantallen jeugdige gedetineerden sinds 2020. Zie bijlage I bij dit rapport.

34 De directeur stelt uiterlijk binnen drie weken na de binnenkomst van een jeugdige een verblijfsplan voor hem vast. Dit is niet van toepassing op jeugdigen die jeugddetentie ondergaan van een kortere duur dan drie weken. Besluit tenuitvoerlegging jeugdstrafrecht BES (01-08-2020). Hoofdstuk 3, Art. 10.1

35 Report to the Government of the Netherlands on the visit to the Caribbean part of the Kingdom of the Netherlands carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment. Strasbourg, 25 augustus 2015.

on Bonaire to be placed in special juvenile institutions.

De reactie van de Koninkrijksregering was als volgt:³⁶

- *Young inmates under 23 years have separate facilities at JICN. Caribbean culture traditionally makes no strict distinction between juveniles aged under 18 and young adults aged 18 to 22. Given the small number of minor detainees, it would not be feasible to run a wing exclusively for this category. In view of the small scale of the BES islands and the small number of minors who must be detained in secure facilities by order of the court, it would not be realistic to build a separate juvenile institution for these minors in the Caribbean part of the Netherlands.*

De aanbeveling komt vervolgens terug in het review-onderzoek van de Raad bij de JICN uit 2017: het aantal jongvolwassenen gedetineerden was klein en het aantal gedetineerden onder de leeftijd van 18 jaar nihil.³⁷ Het onderscheid tussen beide doelgroepen werd nog niet gemaakt. In tegenstelling tot wat de Koninkrijksregering stelde, was er voor gedetineerden tot 23 jaar niet een apart detentieregime en/of -faciliteit. Zij werden geplaatst in het volwassen detentieregime. JICN gaf aan dat “binnen de gebouwelijke beperkingen (van de oudbouw) jongvolwassenen zo veel als mogelijk gescheiden werden van volwassenen”.³⁸ Het voornemen bleef om na het betrekken van de nieuwbouw de (sporadische jeugd- en) jongvolwassenen zo veel als mogelijk af te zonderen van de volwassenen.

Blijkens de reactie van de Koninkrijksregering kon niet worden voldaan aan de aanbeveling om te komen tot een aparte detentie-inrichting uitsluitend voor jeugdigen. In het gezamenlijke onderzoek van de Raad met het College voor de Rechten van de Mens van juli 2019 werd geconstateerd dat de aanbeveling ook na de verhuizing naar de huidige locatie niet was opgevolgd.³⁹ De minister ging in zijn beleidsreactie uit 2019 niet specifiek in op deze aanbeveling.⁴⁰ Hij stelde in het algemeen dat de JICN hard werkte aan de optimalisering van de ingebruikname van het nieuwe gebouw van de JICN.

Met de invoering van het jeugdstrafrecht in Caribisch Nederland op 1 augustus 2020, kent de JICN jeugd-detentie als een apart regime. Het Besluit tenuitvoerlegging jeugdstrafrecht BES van 16 juli 2020, stelt onder meer dat jeugdigen gescheiden van volwassenen verblijven.⁴¹

36 Response of the government of the Netherlands to the report of the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) on its visit to the Caribbean part of the Kingdom of the Netherlands from 12 to 22 May 2014. Strasbourg, 25 August 2015.

37 Review onderzoek Justitiële inrichting Caribisch Nederland, een quick scan van de opvolging van aanbevelingen. maart 2017

38 Review onderzoek Justitiële inrichting Caribisch Nederland, een quick scan van de opvolging van aanbevelingen. maart 2017

39 (Vervolg)onderzoek Justitiële inrichting Caribisch Nederland en nulmeting nieuwbouw. Gezamenlijk onderzoek van de Raad voor de rechtshandhaving en het College voor de Rechten van de Mens naar de behandeling van gedetineerden en de omstandigheden in de nieuwbouw van de justitiële inrichting op Bonaire. Juli 2019

40 Ministerie van Justitie en Veiligheid. Directoraat-Generaal Straffen en Beschermen. Directie Sanctietoepassing en Jeugd. Kenmerk 2690067. 3 september 2019.

41 Hoofdstuk 3, Artikel 5.2

2.2.2 Stand van zaken 2024

In deze paragraaf beschrijft de Raad zijn bevindingen ten aanzien van de opvolging van de tweede aanbeveling.

De JICN heeft één unit primair ingericht voor de jeugdige gedetineerden. Deze unit is fysiek geplaatst naast de unit voor (jong)volwassen vrouwen. Beide units vormen tezamen één afdeling. De JICN geeft aan dat de unit voor jeugd geschikt is voor jongens en meisjes, zowel preventief gehechten als strafrechtelijke veroordeelden. Een jeugdige gedetineerde die bijvoorbeeld onder de zorgafdeling valt, verblijft eveneens op de unit voor de jeugd. Een jongvolwassene die veroordeeld is onder het jeugdrecht, maar tijdens de tenuitvoerlegging van de straf ouder is of wordt dan 18 jaar, valt onder de doelgroep voor het jeugddetentie-regime.

De JICN laat weten dat er geen apart detentie-regime voor jongvolwassenen (18-24 jaar) is. Zij vallen onder het detentieregime voor volwassenen. De JICN geeft ook aan dat jongvolwassenen extra aandacht krijgen en 'niet zomaar gemengd kunnen worden met de rest'.

De JICN en de DJI geven aan dat het lukt de doelgroep jeugd strikt gescheiden te houden van andere doelgroepen. Een jeugdige gedetineerde heeft een eigen cel, met een eigen douche en toilet. De unit telt vier cellen. De JICN laat weten dat dat aantal tot op heden voldoende is gebleken. De aan de Raad verstrekte cijfers laten zien dat de unit voornamelijk kortdurend bewoond wordt door gedetineerden in preventieve hechtenis.⁴² Wanneer de unit 'leeg' is, staat deze ter beschikking van de naastgelegen unit voor vrouwen of soms ook van andere doelgroepen. Ten tijde van het werkbezoek van de Raad bijvoorbeeld, werd een cel bewoond door een jongvolwassene die tijdelijk een plek in de luwte nodig had.

De DJI en de JICN geven voorts aan dat de cellen, de recreatieruimte, de looplijnen, het luchten en ook het dagprogramma volledig worden gescheiden van de andere afdelingen. Jongens en meisjes volgen gescheiden programma's en komen niet met elkaar in contact.

Tegelijkertijd stelt de JICN dat hierin maatwerk noodzakelijk is om te voorkomen dat een jeugdige gedetineerde afgezonderd raakt. Zo kunnen jongens en meisjes elkaar treffen bij gelegenheden waar men elkaar ook in de maatschappij kan tegenkomen, zoals op de opleiding of bij een kerkdienst. De JICN geeft aan dat bij zulke gelegenheden eveneens een bredere 'vermenging' van doelgroepen onder toezicht kan plaatsvinden en dat er zogenaamde 'frictielijsten' worden bijgehouden.

Zodra een jeugdige gedetineerde bij de JICN binnenkomt, mogen er geen andere doelgroepen (meer) op de afdeling zijn. De JICN geeft aan dat de consequentie hiervan is dat cellen op de jeugdafdeling bij tijd en wijle onbewoond blijven.

De JICN geeft aan dat ook bij slechts één gedetineerde op de jeugdafdeling de gehele organisatie moet *staan* en een (pedagogisch) deskundig team moet zorgen voor een veilig verblijf binnen gestelde wettelijke kaders. Dit blijkt in de praktijk enorm arbeidsintensief. Mede om deze reden

⁴² Bijlage I bij dit rapport.

heeft de JICN gekozen voor een afdeling met enerzijds een unit voor (jong-)volwassen vrouwen en anderzijds een (afgescheiden) unit voor jeugd tot 18 jaar.

2.2.3 Beoordeling

Naar de letter is de aanbeveling van het CPT niet opgevolgd. Echter, de Raad is van oordeel dat naar de strekking van de aanbeveling is gehandeld, mede gezien in het licht van de situatie in 2015 en de aanbeveling van het CPT van destijds. JICN heeft met de invoering van het jeugdstrafrecht een aparte unit voor jeugddetentie ingericht. Sindsdien is jeugddetentie een apart detentieregime. De Raad constateert dat tot de doelgroep Jeugd (in detentie) ook jongvolwassen horen die (eerder) onder het jeugdrecht veroordeeld zijn. Zo kan het voorkomen dat jeugdige- en jongvolwassen gedetineerden samen op de unit voor jeugddetentie verblijven. Conform de aanbeveling van het CPT wordt er echter geen cel gedeeld: ieder heeft een eigen cel, met eigen douche en toilet. De huidige aanpak past naar het oordeel van de Raad binnen het jeugdregime en in lijn daarmee binnen het gehele regime dat in de JICN wordt gevoerd.

De Raad constateert dat, afhankelijk van het dagprogramma, jeugdigen en (jong)volwassenen elkaar wel tegenkomen bij 'gelegenheden waar men elkaar in de maatschappij ook kan ontmoeten'. De Raad constateert dat van een 'strikte scheiding' buiten de jeugd-unit geen sprake is. De JICN oefent regie uit op de 'vermenging' van doelgroepen aan de hand van zogenaamde frictielijsten. Daarmee kijkt de JICN naar wat er ten aanzien van sociaal contact wel mogelijk is, in plaats van een strikte scheiding te hanteren. Dit is met name van belang nu een jeugdige gedetineerde, gelet op de geringe aantallen, mogelijk alleen op een afdeling verblijft. De Raad constateert dat de JICN daarmee oog heeft voor de kwetsbare positie van jeugdigen in detentie.

2.3 Aanbeveling 3: wetgeving voor speciale jeugdinrichting

Zorg voor wetgeving die detentie van jeugdigen in speciale inrichtingen voorschrijft.

2.3.1 Aanleiding en beleidsreacties

Het CPT formuleerde de aanbeveling in 2015 als volgt:⁴³

- *The CPT recommends that the Dutch authorities take the necessary steps to ensure juveniles are not held together with adults and that every effort be made to accommodate them in specific juvenile facilities. As long as juveniles are held in JoVo (Jong Volwassenen; RvdRH red.), they should not have to share a cell with young adults. Further, the Dutch authorities should take the necessary legislative measures to introduce the requirement for juveniles on Bonaire to be placed in special juvenile institutions.*

De reactie van de Koninkrijksregering was als volgt:⁴⁴

- *Young inmates under 23 years have separate facilities at JICN. Caribbean culture*

⁴³ Report to the Government of the Netherlands on the visit to the Caribbean part of the Kingdom of the Netherlands carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment. Strasbourg, 25 augustus 2015.

⁴⁴ Response of the government of the Netherlands to the report of the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) on its visit to the Caribbean part of the Kingdom of the Netherlands from 12 to 22 May 2014. Strasbourg, 25 August 2015.

traditionally makes no strict distinction between juveniles aged under 18 and young adults aged 18 to 22. Given the small number of minor detainees, it would not be feasible to run a wing exclusively for this category. In view of the small scale of the BES islands and the small number of minors who must be detained in secure facilities by order of the court, it would not be realistic to build a separate juvenile institution for these minors in the Caribbean part of the Netherlands.

Ten aanzien van deze aanbeveling stelde het CPT dat opvolging niet bij de JICN lag, maar bij de wetgever. Het CPT onderkende in diens onderzoek dat het moeilijk zou zijn voor de wetgever om voor een klein aantal minderjarigen adequate detentiefaciliteiten te ontwikkelen. Niettemin gaf het CPT mee dat het wenselijk is om met name de minderjarigen binnen specifiek op de jeugd toegesneden detentiefaciliteiten te detineren, gescheiden van volwassenen. Uit de reactie van de Koninkrijksregering blijkt dat deze een aparte inrichting voor jeugdigen niet als een realistische optie heeft beschouwd.

In augustus 2018 vond de verhuizing van de JICN naar de nieuwbouwlocatie plaats. In een gezamenlijk onderzoek van de Raad met het College voor de Rechten van de Mens van juli 2019 werd geconstateerd dat ook na de vestiging op de huidige locatie, de aanbeveling niet was opgevolgd.⁴⁵

In het eerder genoemde onderzoek van 2016 'Preventie van jeugdcriminaliteit in Bonaire, Sint Eustatius en Saba', deed de Raad – zoals gezegd - de aanbeveling aan de minister om te zorgen voor jeugdstrafrecht in Caribisch Nederland.⁴⁶ Naar aanleiding van dit rapport stelde de minister in zijn beleidsreactie dat hij samen met de justitie-partners in Caribisch Nederland en de liaison van zijn ministerie bezig was met een verkenning naar de 'haalbaarheid van de inwerkingtreding van een titel in het Wetboek van Strafrecht BES met bepalingen voor jeugd'.⁴⁷

In 2020 is het Wetboek van Strafrecht BES uitgebreid met 'Titel VIIIa. *Bijzondere bepalingen voor jeugdigen*'. De betreffende artikelen 79a tot en met 79w zijn per 1 augustus 2020 in werking getreden. Binnen Caribisch Nederland geldt sindsdien het Jeugdstrafrecht.

2.3.2 Stand van zaken 2024

In deze paragraaf beschrijft de Raad zijn bevindingen ten aanzien van de derde aanbeveling.

De minister van JenV geeft aan dat het Besluit van 16 juli 2020, houdende vaststelling van regels voor de tenuitvoerlegging van het jeugdstrafrecht op Bonaire, Sint Eustatius en Saba leidend was voor het in werking laten treden van de titel met bijzondere bepalingen voor het jeugdstrafrecht (Titel VIIIa. *Bijzondere bepalingen voor jeugdigen*; op 1 augustus 2020, Stb. 2020, 289) in het Wetboek van Strafrecht BES.⁴⁸

45 (Vervolg)onderzoek Justitiële inrichting Caribisch Nederland en nulmeting nieuwbouw. Gezamenlijk onderzoek van de Raad voor de rechtshandhaving en het College voor de Rechten van de Mens naar de behandeling van gedetineerden en de omstandigheden in de nieuwbouw van de justitiële inrichting op Bonaire. Juli 2019

46 Preventie van jeugdcriminaliteit in Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Raad voor de rechtshandhaving. Augustus 2016

47 Ministerie van Veiligheid en Justitie, Directoraat-Generaal Straffen en Beschermen. Kenmerk 2021161 d.d. 16 december 2016

48 Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden. Jaargang 2020; 288.

Concreet betreft dit artikel 79j sub 1 WvSr BES: “Indien de straf jeugddetentie is opgelegd, draagt Onze Minister van Justitie de tenuitvoerlegging op aan een door Onze Minister van Justitie aangewezen inrichting”.

De JICN geeft aan dat de jeugddetentie binnen de JICN volgt op de invoering van het jeugdstrafrecht. Vervolgens heeft men binnen de JICN goed gekeken naar wat men kan leren en overnemen van de JJI's in Europees Nederland. Dit heeft (mede) geresulteerd in het huidige detentie-regime voor jeugdigen binnen de JICN: *“een adequate opvang die vergelijkbaar is met een JJI, maar niet als JJI is aangewezen”*.

Geïnterviewden vanuit het ministerie van JenV geven aan dat zij tevreden zijn met de huidige situatie: *‘de jeugdafdeling is een separate afdeling binnen een totaalinrichting, met een eigen regime, waaronder het voorkomen van vermenging met andere populaties in detentie. Voor nu is dat het hoogst haalbare’*. Zij benadrukken daarbij het uitgangspunt *‘liever geen jeugd in detentie’* en vinden alternatieven in relatie tot jeugdstrafrecht van belang. De geïnterviewden van JenV wijzen *‘op de voortgaande professionalisering van de justitiële keten, in samenwerking tot elkaar’*.

De JICN is afhankelijk van hoe de justitiële keten omgaat met het jeugdstrafrecht en de mogelijkheid tot jeugddetentie. Inzicht in de cijfers toont aan dat de vier cellen bestemd voor jeugddetentie, voornamelijk bewoond worden door jeugd in preventieve hechtenis, terwijl het regime volgens de geïnterviewden eigenlijk is ingericht voor veroordeelden.⁴⁹ Volgens de JICN is het de vraag of het huidige jeugddetentie-regime ook voldoet wanneer een jeugdige binnenkomt die een lange(re) straf moet ondergaan en/of een complexe (forensische) zorgvraag heeft. Dan kan pas vastgesteld worden of de JICN daar de geschikte inrichting voor is. Het gaat dan niet alleen om de behandelcapaciteit, maar ook om de situering van de jeugdafdeling, als onderdeel van een groter geheel: *“dan wordt zichtbaar of de JICN voldoende toegerust is om jeugddetentie in volle omvang vorm en inhoud te geven”*.

2.3.3 Beoordeling

De Raad constateert dat met de invoering van het jeugdstrafrecht in 2020 wetgeving is gerealiseerd die detentie van jeugdigen in speciale inrichtingen voorschrijft. Hiermee is de aanbeveling opgevolgd. De JICN is echter geen aangewezen Justitiële Jeugdinrichting. Binnen de JICN is wel een speciale jeugdafdeling gerealiseerd, zijnde een detentieregime net als bijvoorbeeld Forensische zorg dat is.

De Raad constateert, mede op basis van de verstrekte cijfers, dat de vier cellen bestemd voor jeugddetentie voornamelijk kortdurend bewoond zijn/worden door jongens in preventieve hechtenis, uit Bonaire. In de doorontwikkeling van het jeugdstrafrecht zal dit beeld mogelijk kantelen. Wanneer de focus vaker verlegd kan worden naar het (uitsluitend) detineren van veroordeelde jeugdigen, kunnen de JICN en de Raad toetsen of de faciliteiten in de praktijk voldoen aan wat het Besluit van 16 juli 2020 voorschrijft over de vrijheidsbeneming van jeugdigen.

49 Bijlage I

De Raad beschouwt de invoering van het jeugdstrafrecht BES als een mijlpaal.⁵⁰ Het legt een fundamentele basis voor de strafrechtelijke aanpak van minderjarigen en biedt de mogelijkheid om maatwerk te leveren in geval van wetsovertreding door minderjarigen, met daarbij aandacht voor pedagogische aspecten.⁵¹ Vóór de invoering was daarvan nauwelijks sprake.

De Raad constateert dat de JICN grote inspanningen heeft geleverd om zorgvuldig invulling te geven aan het detentieregime voor jeugd. Daarvoor spreekt de Raad waardering uit.

3. Sturing

De Raad beschrijft in dit hoofdstuk in hoeverre er door de minister van JenV en de JICN gestuurd is op de opvolging van de drie aanbevelingen. De Raad refereert onder andere aan ingevulde vragenlijsten door DJJ, JICN en het ministerie van JenV (DJFC). De Raad heeft gesproken met de verantwoordelijke beleidsdirectie (DJFC) van het ministerie van JenV. De Raad heeft ook gesproken met de directeur van JICN.

Vanwege de lange periode tussen het onderzoek van het CPT in 2014/2015 en het onderhavige onderzoek van de Raad, refereert de Raad eerst aan zijn voorgaande (review) onderzoeken.

Tenslotte geeft de Raad zijn oordeel over het verloop van de sturing op de opvolging van de aanbevelingen.

3.1 Stand van zaken

JICN en DJJ

De aanbevelingen komen voort uit het CPT onderzoek uit 2014/2015. In die tijd was de JICN nog gevestigd op de oude locatie in het centrum van Kralendijk op Bonaire. In het meermaals genoemde review-onderzoek van de Raad uit 2017 komt naar voren dat de leiding van de JICN oordeelde dat vanwege de beperkingen die het oude gebouw had, (nog) niet volledig uitvoering gegeven kon worden aan de aanbevelingen die betrekking hadden op de inrichting. JICN stelde dat *‘voor de uitvoering van het programma Ban pa Kambio het betrekken van de nieuwe huisvesting een conditio sine qua non was’*.⁵² Het voornemen van de JICN was om na het betrekken van de nieuwbouw:

- te starten met het programma *Ban pa Kambio*; en
- de jeugdige- en jongvolwassen gedetineerden (tot 23 jaar) zo veel als mogelijk af te zonderen van de volwassenen.

De Raad en het College voor de Rechten van de Mens constateerden in 2019 dat de aanbevelingen ook na de verhuizing naar de huidige locatie niet (volledig) waren opgevolgd en dat *“een actieve rol*

50 Zie ook Staat van de rechtshandhaving Caribisch Nederland, Raad voor de rechtshandhaving, 2020 en 2021.

51 Staat van de rechtshandhaving Caribisch Nederland, Raad voor de rechtshandhaving, april 2022.

52 (Vervolg)onderzoek Justitiële inrichting Caribisch Nederland en nulmeting nieuwbouw. Gezamenlijk onderzoek van de Raad voor de rechtshandhaving en het College voor de Rechten van de Mens naar de behandeling van gedetineerden en de omstandigheden in de nieuwbouw van de justitiële inrichting op Bonaire. Juli 2019.

van 'Den Haag' nodig was voor zowel het opvolgen van aanbevelingen als voor het met succes aangaan van uitdagingen".⁵³

De JICN en de DJI geven aan dat alle maatregelen volledig in het teken stonden van de invoering van het jeugdstrafrecht in Caribisch Nederland en de wettelijke kaders die aan de vrijheidsbeneming van jeugdigen gesteld zouden worden.

Minister van JenV

In 2017 constateerde de Raad een herhaald uitstel van de opleveringsdatum van de nieuwbouw van de JICN.⁵⁴ In hetzelfde jaar gaf de minister van JenV in zijn beleidsreactie aan dat een definitieve opleverdatum niet kon worden gegeven, maar dat de oplevering van de nieuwe inrichting eind 2017 was voorzien.⁵⁵ Uiteindelijk heeft de JICN in augustus 2018 haar nieuwbouwlocatie betrokken.

De Raad stelde in zijn Staat van de rechtshandhaving 2017 dat het geuite voornemen tot invoering van het jeugdstrafrecht in Caribisch Nederland breed omarmd werd.⁵⁶ De minister van JenV zegde vervolgens toe dat het jeugdstrafrecht Caribisch Nederland in 2019 ingevoerd zou worden.⁵⁷ Uiteindelijk geldt per 1 augustus 2020 het jeugdstrafrecht in Caribisch Nederland.

De Raad heeft aan de betrokken medewerkers binnen het ministerie van JenV gevraagd in hoeverre vanuit het ministerie gestuurd is op de opvolging van de aanbevelingen.⁵⁸ Zij geven aan: *"door het tijdsverloop sinds het moment waarop de aanbevelingen zijn gedaan, bleek het een uitdaging om de benodigde antwoorden op te halen bij collega's van JenV en DJI. De hoofdossierhouder voor het jeugdstrafrecht op Caribisch Nederland ten tijde van de aanbevelingen is al geruime tijd niet meer werkzaam bij het ministerie. Contacten en besluiten uit die periode zijn mede daardoor helaas niet zo goed te reconstrueren als gehoopt. In zijn algemeenheid merk ik op dat er in de reactie op de aanbevelingen geen toezeggingen zijn gedaan. Dat is mogelijk een verklaring voor het niet kunnen terugvinden van communicatie hierover, opvolging daarvan of sturing daarop"*.

Zij geven in mei 2024 aan dat de inhoudelijke kennis omtrent de CPT-onderzoeken gering is, omdat deze onderzoeken lang geleden plaats vonden en inmiddels andere mensen werken bij het ministerie van JenV. De aanbevelingen zijn hen wel bekend en zij zien een sterk 'haakje' naar de invoering van het Jeugdstrafrecht BES in 2020.

De minister van JenV geeft in haar kamerbrief van 26 september 2023 (als reactie op de aanbevelingen uit de Staat van de rechtshandhaving 2022) aan concrete maatregelen te nemen om de sturing vanuit het ministerie van JenV op de opvolging van aanbevelingen van de Raad te verbeteren.⁵⁹ In de voortgangsbrief van 12 februari 2024 van de JenV-beleidsagenda CN (2021-2025)

53 (Vervolg)onderzoek Justitiële inrichting Caribisch Nederland en nulmeting nieuwbouw. Gezamenlijk onderzoek van de Raad voor de rechtshandhaving en het College voor de Rechten van de Mens naar de behandeling van gedetineerden en de omstandigheden in de nieuwbouw van de justitiële inrichting op Bonaire. Juli 2019.

54 Review onderzoek Justitiële inrichting Caribisch Nederland, een quick scan van de opvolging van aanbevelingen. maart 2017

55 Brief van de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, d.d. 7 juni 2017. Vergaderjaar 2016-2017, nr. 694.

56 Staat van de rechtshandhaving Caribisch Nederland, 2017. Raad voor de Rechtshandhaving, april 2018

57 Reactie op 'De staat van de rechtshandhaving van Caribisch Nederland 2017' van de Raad voor de rechtshandhaving. 19 juni 2018. Kenmerk 2291330.

58 Directie Jeugd, familie en Aanpak Criminaliteitsfenomenen van het Directoraat-Generaal Straffen en Beschermen.

59 Kamerstukken 2022/23, 29279, nr.5.

geeft de minister aan dat er voortaan binnen het departement één directie als trekker aangewezen wordt van een onderwerp waarop de Raad aanbevelingen heeft gedaan.⁶⁰ Deze directie bewaakt ook de voortgang van het onderwerp en blijft (binnen het ministerie; RvdRH) verantwoordelijk totdat de actiepunten zijn afgerond en/of structureel zijn geïmplementeerd en dit schriftelijk aan de Raad is bevestigd. De andere directies, voor zover betrokken bij het thema, worden over de voortgang geïnformeerd tijdens het maandelijks coördinatorenoverleg.

3.2 Beoordeling

Het resultaat van zowel de nieuwbouw JICN als de invoering van het jeugdstrafrecht in Caribisch Nederland ziet de Raad- zoals ook in de Staat van de rechtshandhaving 2020 en 2021 gesteld- als mijlpalen die zijn behaald. De betrokkenen die zich daarvoor hebben ingezet verdienen er waardering voor. Om van (bijna) niets 'iets' te maken vergt veel inzet en coördinatie.

Vanuit de toezichthoudende functie ziet de Raad voor wat betreft de sturing en coördinatie op de aanbevelingen dat die voor verbetering vatbaar waren geweest.

Er wordt bijvoorbeeld gewezen op verloop van personeel. De Raad merkt op dat hij in meerdere inspectieonderzoeken gewezen heeft op de gebrekkige dossieroverdracht bij personele wisselingen. De Raad benadrukt ook hier weer dat bij personele wisselingen een professionele overdracht van belang is voor de continuïteit in de bedrijfsvoering van de organisaties. Dat komt mede ten goede aan de interne sturing op de opvolging van aanbevelingen van de Raad.

Op basis van de verschillende (review)onderzoeken stelt de Raad dat de drie aanbevelingen sinds 2015 bij zowel het ministerie van JenV, de DJI en de JICN niet zozeer uit zicht zijn geraakt, maar dat de opvolging ervan (langdurig) afhankelijkheden kende. Zo was de verhuizing van de JICN naar de huidige locatie randvoorwaardelijk om een start te kunnen maken met de inrichting van detentie voor jeugdigen.

Eerst na opvolging van de derde aanbeveling, toen wetgeving tot stand kwam die jeugddetentie als een apart detentieregime mogelijk maakte, kon ook de invulling van een jeugddetentie-regime binnen de JICN getoetst worden aan regelgeving. Sinds 2020 is sprake van een aparte unit ingericht voor het detineren van jeugd tot 18 jaar en moet de JICN voldoen aan de wettelijke eisen gesteld aan jeugddetentie.

De Raad constateerde in zijn Staat van de rechtshandhaving Caribisch Nederland 2017, dat wanneer voor de feitelijke opvolging van aanbevelingen (aanvullend) wetgeving, beleid of (financiële) middelen nodig zijn vanuit het ministerie van JenV, 'zich dat in eerste instantie uit in voornemens, maar dat er niet altijd en direct actie volgt'.⁶¹

60 12 februari 2024. Directie Europese en Internationale Aangelegenheden (DEIA)

61 Staat van de rechtshandhaving Caribisch Nederland, 2017. Raad voor de Rechtshandhaving, april 2018

Ook in het meermaals aangehaalde onderzoek uit 2019, vragen de Raad en het College voor de Rechten van de Mens aandacht voor de opvolging van de aanbevelingen waarvoor actieve bemoeienis van het ministerie van JenV noodzakelijk is.⁶²

De Raad onderkent dat het hier gaat om de beoordeling van zaken van vijf tot acht jaar terug. Inmiddels heeft de Raad over sturing en coördinatie al veel gerapporteerd. In het licht daarvan juicht de Raad daarom het voornemen van de minister toe om voortaan één directie als trekker aan te wijzen van een onderwerp waarop de Raad aanbevelingen heeft gedaan en die zijn overgenomen door de minister. De Raad is van oordeel dat de minister van JenV in afstemming met de justitiële organisaties concretere afspraken dient te maken over wat van elkaar verwacht wordt in de opvolging van aanbevelingen van de Raad. De Raad benadrukt dat daarbij de volgende aspecten van sturing betrokken zouden moeten worden: beheersen, interne (kwaliteits-)controle en verantwoording.⁶³ Volgens de Raad kunnen onnodige vertragingen daarmee voorkomen worden.

4. Overkoepelend beeld en (hoofd)conclusies

De Raad schetst in dit laatste hoofdstuk een overkoepelend beeld van de resultaten van dit inspectieonderzoek.

4.1 Beantwoording deelvragen

1. *In hoeverre zijn naar aanleiding van de aanbevelingen maatregelen aangekondigd (opzet)?*
2. *In hoeverre zijn die maatregelen ingevoerd (bestaan)?*
3. *In hoeverre worden die maatregelen uitgevoerd (werking)?*
4. *In hoeverre, door wie en op welke wijze wordt hierop (ad 1, 2 en 3) gestuurd?*

De Raad heeft in de hoofdstukken 2 en 3 aan de hand van de deelvragen zijn oordelen geformuleerd. Naar aanleiding van de aanbevelingen van het CPT zijn door de Koninkrijksregering geen maatregelen aangekondigd. Ten tijde van het reviewonderzoek uit 2017 werd de verhuizing van de JICN naar de nieuwe locatie als randvoorwaardelijk gesteld voor de opvolging van de eerste en tweede aanbeveling (deelvraag 2: bestaan). Na een lange bouwperiode heeft de JICN in augustus 2018 haar nieuwbouwlocatie in Kralendijk betrokken (deelvraag 3: werking). De invoering van het jeugdstrafrecht in Caribisch Nederland in 2020 legde uiteindelijk een wettelijke basis voor de opvolging van de drie aanbevelingen (deelvraag 3: werking). De DJI en de JICN hebben sindsdien uitvoering kunnen geven aan de opvolging van de aanbevelingen (werking: deelvraag 3). Deelvraag 4 (sturing) is in hoofdstuk 3 beantwoord: de sturing vanuit het ministerie van JenV had daadkrachtiger opgepakt kunnen worden. De DJI en de JICN hebben na de invoering van het jeugdstrafrecht in Caribisch Nederland gestuurd op de inrichting van het detentieregime voor jeugdig gedetineerden.

De Raad heeft cijfers bij de JICN opgevraagd om inzicht te krijgen in de aantallen jeugdige gedetineerden sinds 2020 (bijlage I). Deze cijfers laten zien dat de vier cellen bestemd voor jeugd detentie voornamelijk kortdurend bewoond worden door jeugd in preventieve hechtenis. Ten

62 (Vervolg)onderzoek Justitiële inrichting Caribisch Nederland en nulmeting nieuwbouw. Gezamenlijk onderzoek van de Raad voor de rechtshandhaving en het College voor de Rechten van de Mens naar de behandeling van gedetineerden en de omstandigheden in de nieuwbouw van de justitiële inrichting op Bonaire. Juli 2019

63 Zie toelichting in paragraaf 1.4; Doelstelling vervolgonderzoek 2024

aanzien van bedrijfsvoering is dit arbeidsintensief. Volgens de JICN is het nog een vraag of het huidige jeugddetentieregime voldoet wanneer een jeugdige binnenkomt die een lange(re) straf moet ondergaan en/of een complexe zorgvraag heeft.

4.2 Beantwoording centrale onderzoeksvraag: hoofdconclusie

Onderzoeksvraag: in hoeverre en op welke wijze is invulling gegeven aan de (CPT) aanbevelingen ten aanzien van de detentie van jeugdigen in de JICN?

Hoofdconclusie

De Raad concludeert dat de drie onderzochte aanbevelingen zijn opgevolgd. Binnen de JICN is ten eerste sprake van een adequaat programma voor jeugdige- en jongvolwassen gedetineerden.

Ten tweede: jeugdig gedetineerden worden niet samen met (jong)volwassenen gedetineerd. Er is een uitzondering bij jongvolwassenen die veroordeeld zijn onder het jeugdstrafrecht en tijdens de tenuitvoerlegging van de straf ouder zijn of worden dan 18 jaar. Zij vallen onder de doelgroep voor het jeugddetentie-regime. Gelet op de lokale context en het gegeven dat de JICN niet als Justitiële Jeugdinrichting is aangewezen, is de Raad van oordeel dat dit acceptabel is.

Ten derde: De wetgever heeft gezorgd voor wetgeving die detentie van jeugdigen in speciale inrichtingen voorschrijft. Het betreft een zelfstandig en afgesloten regime, binnen de JICN als 'totaalinrichting'.

Het CPT noemde het wenselijk om minderjarigen binnen een specifiek op jeugd toegesneden detentiefaciliteit te detineren, gescheiden van volwassenen. De Koninkrijksregering beschouwde een aparte inrichting voor jeugdigen evenwel niet als een realistische optie. De Raad heeft begrip voor dit standpunt. Het geheel overziend is de Raad positief over de manier waarop de JICN voorziet in de detentie van jeugdigen en jongvolwassenen en over wat in dit kader bereikt is.

Bijlage I: cijfers

De Raad heeft cijfers opgevraagd om inzicht te krijgen in de aantallen jeugdig gedetineerden sinds 2020.

- **Aantal jeugdige gedetineerden (tot 18 jaar) sinds 2020, per eiland gesplitst**

	Bonaire	Sint Eustatius	Saba
Jongens	32	1	0
Meisjes	1	0	0
Jeugdigen totaal	33	1	0

- **Aantal jeugdige jongens en aantal meisjes**
- **Gesplitst in: preventief gehechten, gestraften; forensische zorg behoevend.**

	Preventief	Afgestraft	Forensische zorg behoevend
Jongens	31	1	7
Meisjes	1	0	0

Bijlage II: Overzicht geïnterviewde functionarissen

JenV:

- Directeur DJFC
- Coördinerend beleidsmedewerker DJFC

JICN:

- Directeur JICN

DJI:

- Accountmanager (via een vragenlijst i.v.m. afwezigheid)

Colofon

Raad voor de rechtshandhaving
Kaya Industria 15 I
Bonaire

info@rrh-cn.org
www.raadrechtshandhaving.com

December 2024